

ГОРБОНОС-АНДРОНОВА О.Р.

**Національно-патріотичне виховання засобами туризму і краєзнавства у
Дніпропетровському дитячо-юнацькому центрі міжнародного
співробітництва**

Анотація. У статті розкриті форми роботи позашкільної освіти Дніпропетровщини з національно-патріотичного виховання учнівської молоді засобами спортивного туризму та краєзнавства. Виявлені пріоритетні напрямки роботи галузі.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, туристсько-краєзнавча робота, позашкільна освіта.

Вступ. У сучасних умовах розбудови Української держави особливого значення й актуальності набуває проблема патріотичного виховання учнівської молоді [3]. У світі національного і культурного відродження України туризм і краєзнавство набувають особливого значення. Відбувається повернення суспільства до пріоритету загальнолюдських цінностей. З'являється прагнення знати і розуміти історію своєї країни, її героїчні та трагічні сторінки, особливості її природи [1, 4]. Зростає наша національна свідомість, гордість за свій народ і його історичне минуле.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей [2, 6].

Мета – дослідити форми роботи з національно-патріотичного виховання у Дніпропетровській області.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, нормативних актів, мережі Internet.

Результати дослідження та їх обговорення. Сьогодні, як ніколи гостро і актуально постає проблема національного виховання дітей і молоді, постає потреба у нових підходах і шляхах до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості [5]. Свідченням цього є низка нормативно-правових документів:

- Наказ президента України від 16.07.2015р. № 768 «Про національно-патріотичне виховання»[3].
- Проект Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (травень 2015 р.).
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 »Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді» [4].
- Постанова Міністерства освіти і науки України від 12.05.2015р. № 373-VIII «Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді».
- Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2014 № 1/9-412 »Про проведення Уроків мужності»
- Лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2014 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році» [2].
- Постанови Міністерства освіти і науки України від 13.06.2012 «Про затвердження Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») №687, та від 31.03.2014 «Про внесення змін до Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») №276, від 30.09.2014 «Про проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») №1085 [5].

Опрацювавши зазначені документи, розуміємо, що основні завдання освіти та виховання полягають у національній спрямованості змісту, відродженні національних виховних традицій, створенні усіма суб'єктами

освітнього простору умов для формування у дитини національного самоусвідомлення.

Для вирішення цих завдань, з метою активізації національно-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді, розвитку здібностей і навичок захисту Вітчизни шляхом, виховання підростаючого покоління засобами туризму та краєзнавства, в Дніпропетровській області вже понад 70 років під гаслом „З любов'ю до Батьківщини в Європейській спільноті” успішно діє обласний позашкільний навчальний заклад освіти, який координує в області туристсько-краєзнавчий напрям роботи серед учнів, студентів та педагогів Дніпропетровської області - Дніпропетровський дитячо-юнацький центр міжнародного співробітництва, який реалізовує державні програми щодо розвитку молодіжного туризму, європросвіти та краєзнавства [1]. Центр засобами туризму і краєзнавства виховує справжніх патріотів України з активною громадянською позицією та національною свідомістю. Так за останні 3 роки колективом центру була здійснена робота по організації та проведенню:

- **Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)**, в якій прийняли участь 6891 учасник з 684 роїв, представників 62 міст та районів Дніпропетровської області. До проведення гри оргкомітетом центру залучено представників Національної гвардії України, ТСО України, медичних працівників медицини катастроф, учасників АТО, волонтерів, козаків, краєзнавців, спортсменів, громадських діячів, представників спортивних федерацій. Було проведено наради, майстер-класи, модульне навчання та семінари-практикуми з патріотичного виховання учнівської молоді.

- **Міжнародну дитячу туристичну виставку «З любов'ю до Батьківщини в Європейській спільноті»**, в якій приймали участь 85 учасників, представники 29 делегацій, які презентували відеофільми туристичних маршрутів, віртуальних подорожей та унікальних пам'ятників України. У рамках виставки проведено інноваційний захід «Жива бібліотека», в

якому брали участь іноземні студенти з 8 країн світу: Китай, Ангола, Узбекистан, В'єтнам, Туркменістан, Габон, Гана, Зімбабве; видано методичні матеріали, альманах «Туристична Дніпропетровщина очима дітей», збірки «Свята країн Європи та світу», «Україна туристична», туристичні карти міста Дніпро.

- **Всеукраїнський семінар-практикум** працівників обласних та Київського міського центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді, станцій юних туристів – відповідальних за організацію роботи музеїв навчальних закладів в областях України та м. Києві за темою: „Музеї навчальних закладів як важлива складова національно-патріотичного виховання дітей та молоді у контексті чинної нормативно-правової бази” учасникам Всеукраїнського семінару-практикуму презентовано інноваційний досвід музейної роботи закладів освіти Дніпропетровщини з використанням сучасних інформаційних технологій, форм і методів увічнення пам'яті Героїв АТО, Небесної Сотні, системну роботу з національно-патріотичного виховання, проведено майстер-класи з питань організації волонтерської роботи, зустрічі з учасниками АТО, волонтерами; роботу тематичних студій з мистецтвознавчого напрямку, з питань євроінтеграції та міжнародного співробітництва.

- **Обласні масові заходи, туристські змагання, пізнавальні екскурсії, спортивні походи різної категорії складності**, в яких прийняло участь понад 10 000 чоловік, метою яких було формування національної свідомості, національно-патріотичного виховання, пропаганда активного здорового способу життя та популяризація видів спортивного туризму серед дітей та учнівської молоді, крім того заходи були спрямовані на об'єднання зусиль підростаючого покоління, педагогів, громадськості заради збереження територіальної цілісності нашої держави, психологічної та моральної підтримки.

- Протягом 2015-2017 років більш ніж 2500 вихованців гуртків ДДЮЦМС прийняли участь у **волонтерстві**. В якості підтримки та допомоги пораненим бійцям АТО були проведені зустрічі у лікарні ім. Мечникова.

Гуртківці самостійно збирали та комплектували посилки з необхідним продовольством, продуктами харчування, листівками підтримки, віршами та янголами миру для бійців в зоні АТО.

- У 2017 році вперше було проведено *семінар-практикум з питань національно-патріотичного виховання та розвитку в регіонах скаутського руху*, учасниками якого стали 78 координаторів та відповідальних за національно-патріотичне виховання учнівської молоді в містах і районах області, а також патріотично налаштовані керівники туристсько-краєзнавчих гуртків. Слухачам презентовано новий проект з розвитку скаутського руху на Дніпропетровщині, який передбачає всебічне виховання підростаючого покоління, національно-патріотичну спрямованість, культурний, фізичний, соціальний саморозвиток, повагу та любов до України.

Загалом, за кілька років Дніпропетровським дитячо-юнацьким центром міжнародного співробітництва, для реалізації поставлених завдань, щодо національно-патріотичного виховання, було охоплено понад 20 000 учасників.

Висновки:

1. Туристсько-краєзнавчий напрямок позашкільної освіти є одним з ефективних засобів національно-патріотичного виховання учнівської молоді, який дає можливість сприяти оздоровленню та гармонійному розвитку особистості кожної дитини і любові до Батьківщини.

2. Усі заходи були спрямовані на об'єднання зусиль підростаючого покоління, педагогів, громадськості заради збереження територіальної цілісності нашої держави, психологічної та моральної підтримки захисників Вітчизни, родин, які переселились з тимчасово окупованих територій України.

Список використаної літератури.

1. Звіт про туристсько-краєзнавчу роботу ДДЮЦМС за 2015, 2016 рік <http://www.kolobok-center.dp.ua/>

2. Лист Міністерства освіти і науки України від 25.07.2014 № 1/9-376 «Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2014/2015 навчальному році».

3. Наказ президента України від 16.07.2015р. № 768 «Про національно-патріотичне виховання»

<http://www.president.gov.ua/documents/3342015-19131>

4. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2014 № 1232 »Про затвердження плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді»

http://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/43521/

5. Постанови Міністерства освіти і науки України від 13.06.2012 «Про затвердження Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») №687, та від 31.03.2014 «Про внесення змін до Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура») №276, від 30.09.2014 «Про проведення Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») №1085.

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1094-12>

6. Указ Президента України від 13.10.2015 р. №580/2015: «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки»

http://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/48106/

Відомості про автора:

Горбонос-Андропова Олена Русланівна – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, викладач кафедри водних видів спорту Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту; методист Дніпропетровського дитячо-юнацького центру міжнародного співробітництва (м. Дніпро).